

Wstęp	13
1. DAWNE NIESNASKI	17
1:1 „Herbatka bostońska” – czy była przyczyną amerykańskiej wojny o niepodległość?	17
1:2 Lojaliści – porzuceni przez obydwie strony?	20
1:3 Głód w Irlandii: Czy Anglicy chcieli wyniszczyć Irlandczyków?	21
1:4 Prezydent Jackson i Indianie: Pokojowa emigracja czy krwawe wypędzenie?	25
2. SPISKI I ZMOWY	28
2:1 Czy delfin zginął podczas rewolucji francuskiej?	28
2:2 Karbonariusze: Patrioci czy rozbójnicy?	29
2:3 USS „Maine”: Kto wysadził go w powietrze?	31
2:4 Czy wojna burska była imperialistycznym spiskiem?	32
2:5 Zamach w Sarajewie: Czy Serbia chciała wywołać wojnę?	39
2:6 Masakra w Lesie Katyńskim, 1940 rok: Kto był za nią odpowiedzialny?	43
2:7 Zamach na prezydenta Kennedy’ego: Czy stał za nim spisek?	44
2:8 Jaka jest prawda o „Pamiętnikach Hitlera”?	48
3. BOHATEROWIE I CZARNE CHARAKTERY	51
3:1 Kim był „Ned Ludd”?	51
3:2 Talleyrand: Kierował się zasadami czy osobistą korzyścią?	53
3:3 Legenda Johna Browna: Czy rzeczywiście był bohaterem i męczennikiem?	54
3:4 Wyatt Earp: Bohater Dzikiego Zachodu?	56
3:5 Cecil Rhodes: Wizjoner czy łotr?	58

3:6 Czy „bezprzewodowy” sukces Marconiego oparty był o skradziony wynalazek?	61
3:7 Czy Roger Casement padł ofiarą kampanii oszczerstw?	62
3:8 Ostatni z carów: Okrutny tyran?	63
3:9 Jak zginął Rasputin?	66
3:10 Stalin – „Wujaszek Joe” czy masowy morderca?	68
3:11 Rudolf Hess: Przebiegły czy szalony?	71
3:12 Czy „Lord Haw-Haw” był winny zdrady?	73
3:13 „Maccartyzm” – czy cel uświęcał środki?	75
3:14 Prezydent Nixon i afera Watergate: Jak poważne były oskarżenia?	78
4. SPORY HISTORYCZNE	82
4:1 Wielki Terror: Czy znaczenie rzezi jest przeceniane?	82
4:2 Czy Jerzy III naprawdę był tyranem?	84
4:3 Napoleońskie plany inwazji, rok 1805: Czy Wielka Brytania była naprawdę zagrożona?	87
4:4 Napoleon I: Ostatni spośród oświeconych despotów?	89
4:5 System Speenhamland: Czy był to w ogóle system?	92
4:6 Ustawa o Reformie z roku 1832: Czy zapowiadała nadejście demokracji w Wielkiej Brytanii?	94
4:7 Bismarck: Planista czy oportunistą?	97
4:8 Doktryna Monrogo – podstawa amerykańskiego imperializmu?	99
4:9 „Manifest Destiny” (Boskiego Przeznaczenia) przykrywką dla amerykańskiej ekspansji?	101
4:10 Królowa Wiktoria czy Pani Brown?	105
4:11 „Lusitania” – czy była legalnym celem?	107
4:12 Czy bitwa jutlandzka była wielkim zwycięstwem Royal Navy?	110
4:13 Czy Lenin wprowadził w życie marksizm?	112
4:14 Pearl Harbor, 1941 rok: Czy japoński atak był całkowitą niespodzianką?	115
4:15 Konferencja jałtańska, 1945 rok: Zwycięstwo Wschodu czy Zachodu?	118
5. REWIZJE HISTORYCZNE	121
5:1 Samuel Plimsoll: Czy poprawił bezpieczeństwo marynarzy?	121
5:2 Czy Abraham Lincoln zamierzał uwolnić amerykańskich niewolników?	123
5:3 Czy rzeczywiście miał miejsce „wyścig po Afrykę”?	127
5:4 Czy w Tonypandy w 1910 roku naprawdę miała miejsce masakra?	131

5:5 Anioły spod Mons – boska interwencja?	133
5:6 Telegram Zimmermanna – czy wciągnął Stany Zjednoczone do wojny?	135
5:7 Czy niemiecka armia została pokonana w 1918 roku?	137
5:8 Jakie było znaczenie brytyjskiego strajku generalnego w roku 1926?	139
5:9 Kto podpalił Reichstag?	143
5:10 Bitwa o Anglię – jaka była rola „Nielicznych”?	146
5:11 Plan „Barbarossa” – czy Hitler zapomniał o rosyjskiej zimie?	149
6. NOWE OCENY HISTORYCZNE	151
6:1 1789 rok: Zdobycie Bastylji – jak duże miało znaczenie?	151
6:2 Czy w „Marszu Kobiet” w 1789 roku szły kobiety?	152
6:3 Z kogo składał się rewolucyjny tłum?	154
6:4 Kto naprawdę wygrał bitwę pod Waterloo?	155
6:5 Czy depesza z Ems spowodowała wojnę prusko-francuską w 1870 roku?	157
6:6 Florence Nightingale – czy była „Dumą z lampą”?	159
6:7 Książę Albert – mąż stanu czy zagraniczny intrygant?	162
6:8 Czy wojna secesyjna zakończyła niewolnictwo w Stanach Zjednoczonych?	165
6:9 Kto był winien upadku Chartumu – Gladstone czy Gordon?	167
6:10 Sprawa rozwodowa O’Shea – czy Parnell padł ofiarą wiktoriańskiej prudencji?	170
6:11 Anglia edwardiańska – „złoty wiek”?	172
6:12 Lloyd George – ojciec państwa opiekuńczego?	174
6:13 Czy gestapo było instrumentem bezwzględnej tyranii?	178
6:14 Czy Hitler podążał śladami Bismarcka?	180
6:15 Niepodległość Indii: Czy Wielka Brytania popełniła błąd?	183
7. NOWE OCENY POLITYCZNE	186
7:1 New Deal: Czy zakończył on Wielki Kryzys?	186
7:2 Czy Churchill był wielkim dowódcą wojskowym?	189
7:3 Skąd wzięło się określenie „żelazna kurtyna”?	192
7:4 Ile komunizm chiński zawdzięczał Stalinowi?	193
7:5 Na ile prezydent Reagan zasłużył sobie na swą reputację?	195
7:6 Czy Harold Wilson kłamał odnośnie dewaluacji funta w 1967 roku?	197
7:7 Margaret Thatcher – czy naprawdę była nadzieją brytyjskiego konserwatyzmu?	198
7:8 Czy koniec komunizmu światowego miał wyłącznie dobre skutki?	202

8. NOWE OCENY MIĘDZYNARODOWE	206
8:1 Monachium – szczyt polityki zdrady?	206
8:2 Jak ścisły był amerykański międzywojenny izolacjonizm?	210
8:3 Hitler i Mussolini – czy byli przyjaciółmi i sojusznikami?	213
8:4 Czy procesy norymberskie (1945–1946) odbyły się z naruszeniem sprawiedliwości?	215
8:5 Wojna koreańska – czy wywołał ją Stalin?	217
8:6 Czy powstanie węgierskie z 1956 roku było całkowitą klęską?	220
8:7 Rewolucja kulturalna – jakie były prawdziwe motywy Mao?	223
8:8 Kryzys falklandzki 1982 roku – czy Wielka Brytania powinna była działać zbrojnie?	225
8:9 Kryzys kubański, 1963 rok: Czy Kennedy ocalił wolny świat?	229
8:10 Na ile prawdziwa była „teoria domina”?	232
8:11 Na ile udane było „détente” między Wschodem a Zachodem?	234
8:12 Czy Inicjatywa Obrony Strategicznej zakończyła zimną wojnę?	237
8:13 Czy Stalin fałszował fotografie?	239
9. ZAGADKI PRZESZŁOŚCI	240
9:1 Major André: Pomyłka Jerzego Waszyngtona?	240
9:2 Anglia, Wielka Brytania, Zjednoczone Królestwo – skąd ta różnorodność w nazewnictwie?	242
9:3 Jak zmarł Napoleon I?	244
9:4 Alamo – jaki był przebieg ostatnich godzin oblężenia?	245
9:5 Szkocki tartan – starożytny zwyczaj czy współczesna fikcja?	247
9:6 Wojna secesyjna: Czy Północ była skazana na zwycięstwo?	248
9:7 Czy kolonie były symbolem wielkości, czy też niesławy Wielkiej Brytanii?	250
9:8 Jaką rolę odegrały Stany Zjednoczone w zakończeniu pierwszej wojny światowej?	253
9:9 Czy Lloyd George oszukał Sinn Fein?	255
9:10 Kim byli kulacy?	257
9:11 Guernica – kto ponosi winę?	259
9:12 Katastrofa „Hindenburga” – czy był to sabotaż?	261
9:13 Czy dojście Hitlera do władzy było nieuniknione?	263
9:14 Ile społeczeństwo niemieckie wiedziało o obozach koncentracyjnych?	266
9:15 Czy przywódcy alianccy wiedzieli o holocauście?	268
9:16 Przymusowa repatriacja w 1945 roku: Co się naprawdę wydarzyło?	269

10. TRWAJĄCE SPORY	272
10:1 Czy Waszyngton był wybitnym dowódcą?	272
10:2 Ludwik XVI, król Francji: Tyran czy miernota?	274
10:3 Robespierre: Mąż stanu czy terrorysta?	277
10:4 General Custer: Zbyt śmiały czy po prostu pechowy?	279
10:5 Czy generałowie pierwszej wojny światowej byli skrajnie niekompetentni?	281
10:6 Lenin: demagog czy mąż stanu?	284
10:7 Czy Edward VIII był nazistą?	286
10:8 Hitler: Dyktator czy marzyciel?	289
10:9 Hitlerowska polityka zagraniczna 1933–1941: Planowanie działania czy bezwładny dryf?	291
10:10 Stalin: Czy chciał podbić świat?	295
10:11 Kto rozpoczął zimną wojnę?	296
10:12 Czy Gorbaczow spowodował upadek komunizmu i rozpad Związku Radzieckiego?	298
11. POPULARNE NIEPOROZUMIENIA	302
11:1 Czy Maria Antonina powiedziała: „niech jedzą ciastka”?	302
11:2 Co Nelson naprawdę powiedział komandorowi Hardy’emu?	304
11:3 Jak brzmiały ostatnie słowa Pitta Młodszeo?	304
11:4 Szarża Lekkiej Brygady – sukces czy katastrofa?	305
11:5 Big Ben: Czy faktycznie jest to słynny zegar?	306
11:6 Brytyjskie sufrażetki: Czy zdobyły prawa wyborcze dla kobiet?	307
11:7 Emily Davison: Czy popełniła samobójstwo?	309
11:8 Czy to kwestia Belgii wciągnęła Wielką Brytanię w pierwszą wojnę światową?	310
11:9 Czy za powstaniem wielkanocnym w 1916 roku stała Sinn Fein?	313
11:10 „List Zinowiewa” – czy był przyczyną porażki MacDonalda w 1924 roku?	314
11:11 Czym była „dola”?	316
11:12 Hiszpańska wojna domowa: Czy była próbą generalną przed drugą wojną światową?	317
11:13 Czy krach na Wall Street spowodował Wielki Kryzys?	319
11:14 „Mein Kampf”: Czy była „Biblią” nazistów?	321
11:15 Jak słuszne były roszczenia Niemiec do Sudetów?	323
11:16 1940–1941: Czy Wielka Brytania walczyła samotnie?	324

11:17 Jakie było prawdziwe znaczenie opanowania przez Niemców Krety?	325
11:18 Dlaczego Liga Narodów nigdy nie użyła siły?	326
12. MYLNE INTERPRETACJE	328
12:1 Paul Revere – patriota czy awanturnik?	328
12:2 Czy Pius IX kiedykolwiek był liberałem?	329
12:3 Aleksander II: Car „wyzwoliciel”?	332
12:4 Cavour – czy był włoskim nacjonalistą?	332
12:5 Disraeli: Ojciec nowoczesnego konserwatyzmu?	336
12:6 Rewolucja wspomogła czy zatrzymała rosyjski rozwój gospodarczy?	339
12:7 Czy standard życia w Wielkiej Brytanii pogorszył się w latach trzydziestych?	343
12:8 Czy Anthony Eden był zwolennikiem appeasementu?	344
12:9 Szalone lata dwudzieste – prawda czy mit?	345
12:10 Czy ONZ jest poprawioną wersją Ligi Narodów?	347
12:11 Południowoafrykański apartheid – kiedy się rozpoczął?	350
12:12 Kryzys sueski – czy Naser był drugim Hitlerem?	351
13. NIEROZSTRZYgniĘTE SPORY	354
13:1 Spór o teorię Darwina – małpy czy anioły?	354
13:2 Papiestwo – czy sprzyjało faszyzmowi bądź nazizmowi?	356
13:3 Hiroszima i Nagasaki: Czy Japończycy i tak by się poddali?	359
13:4 Konflikt w Ziemi Świętej – czemu jest tak trwały?	361
13:5 Dlaczego problem irlandzki pozostaje nierozwiązany?	367
13:6 Czy Tony Blair zdradził brytyjski socjalizm?	374
Bibliografia	380